Dank und Dankesgaben in spätantiker und mittelalterlicher Dichtung sowie umgebender Literatur
Bergische Universität Wuppertal
09./10. September 2022
Philipp Buckl

Dank und Dankesgaben im *Cento Probae*

Auson. *XVIII l.*32sq.

[…] simile ut dicas ludicro, quod Graeci **στομάχιον** vocavere. Ossicula ea sunt: Ad summam quattuordecim figuras geometricas habent.

Iuvenc. *praef*. 21-24

Nec metus, ut mundi rapiant incendia secum
hoc opus. Hoc etenim forsan **me subtrahet igni**
tunc, cum flammivoma discendet nube coruscans
iudex, altithroni genitoris gloria, Christus.

Proba 415-428

Heu pietas, heu prisca fides! // Quas dicere grates	A 6,878; A 11,508
incipiam, // si parva licet conponere magnis?	A 2,13; G 4,176
Nec mihi iam patriam antiquam spes ulla videndi	A 2,137
nec spes libertatis erat nec cura // salutis.	B 1,32; A 2,387 (et al.)
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti,	B 1,44
concretam exemit labem purumque reliquit	A 6,746
aetherium sensum // meque in mea regna remisit.	A 6,747; A 2,543
Illum ego per flammas, // agerem si Syrtibus exul,	A 6,110; A 5,51
per varios casus, per // mille sequentia tela,	A 1,204; A 6,110
quo res cumque cadent, unum // pro nomine tanto	A 2,709; A 8,472
exequerer strueremque suis altaria donis.	A 5,54
Huius in adventum, // tantarum in munera laudum	A 6,798; A 8,273
ipsi laetitia voces ad sidera iactant	B 5,62
Intonsi montes: // Respondet omnia // valles.	B 5,63; B 10,8; B 5,84

Proba 585-588

[…] Tum facta silentia linguis
dat manibus fruges dulcesque a fontibus undas
implevitque mero pateram **ritusque sacrorum**
edocet inmiscetque preces ac talia fatur:

Plin. *epist*. 5,6,44

Similiter nos ut **'parva magnis'**, cum totam villam oculis tuis subicere conamur, si nihil inductum et quasi devium loquimur, non epistula quae describit sed villa quae describitur magna est.

Cic. *orat*. 4,14

Parva enim magnis saepe rectissime conferuntur. Nam nec latius atque copiosius de magnis variisque rebus sine philosophia potest quisquam dicere.

Proba 489-492

Non ego vos posthac **caesis de more iuvenics**
religione patrum truncis et robore nata
mortalive manu effigies et templa tueri
audiam […]

Proba 18sq.

Nullus enim labor est verbis **extendere famam**
atque hominum studiis parvam **disquirere laudem**:

Proba 9

Nunc, Deus omnipotens, **sacrum**, precor, **accipe** carmen

Proba 33

Quem primi colimus **meritosque novamus honores**

Proba 691-694

[…] **Celebrate** faventes
hunc, socii, morem **sacrorum**: Hunc ipse teneto,
o dulcis coniunx, et, si pietate meremur,
hac casti maneant in religione nepotes.

Auson. *XVIII l.*1sq.

Perlege hoc etiam, si operae est, **frivolum et nullius pretii opusculum**, quod nec labor excudit nec cura limavit, […]

Literaturverzeichnis

Ausgaben und Kommentare

Badini, A. / Rizzi, A.: Proba. Il Centone. Introduzione, testo, traduzione e commento, Bologna 2011.

Binder, G.: P. Vergilius Maro. Aeneis. Ein Kommentar, Vol. 3, Trier 2019.

Fassina, A. / Lucarini, C. (Edd.): Faltonia Betitia Proba. Cento Vergilianus, Berlin/Boston 2015.

Green, R.: The works of Ausonius. Edited with Introduction and Commentary, Oxford 1991.

Huemer, J. (Ed.): Gai Vetti Aquilini Iuvenci Evangeliorum libri quattuor, Wien 1891.

Mynors, R. (Ed.): C. Plini Caecili Secundi epistularum libri decem, Oxford 1963 [Ndr. 2013].

Sineri, V.: Il Centone di Proba, Rom 2011.

Westman, R. (Ed.): M. Tulli Ciceronis scripta quae manserunt omnia. Vol. 5. Orator, Leipzig 2002.

Forschungsliteratur

Cacioli, M.: Adattamenti semantici e sintattici nel Centone virgiliano di Proba, Studi Italiani di Filologia Classica 41 (1969), 188-246.

Ermini, F.: Il centone di Proba e la poesia centonaria latina, Rom 1909.

Green, R.: Proba’s Cento: Its Date, Purpose, and Reception, Classical Quarterly 45,2 (1995), 551-563.

Harich-Schwarzbauer, H.: Von Aeneas zu Camilla. Intertextualität im Vergilcento der Faltonia Betitia Proba, in: Mal-Maeder, D. v. (Ed.): Jeux de voix. Enonciation, intertextualité et intentionnalité dans la littérature antique, Bern 2009, 331-346.

Herzog, R.: Die Bibelepik der lateinischen Spätantike. Formgeschichte einer erbaulichen Gattung, Vol. 1, München 1975.

Marrou, H.: Saint Augustin et la fin de la culture antique, Paris 1938.

Meconi, D.: The Christian Cento and the Evangelization of Christian Culture, Logos 7,4 (2004), 109-132.

Nat, P. v.: Die Praefatio des Iuvencus, in: Boer, W. d. [et al.] (Edd.): Romanitas et Christianitas, Amsterdam 1973, 249-255.

Schierl, P.: A Preacher in Arcadia? Reconsidering Tityrus Christianus, in: McGill, S. / Pucci, J. (Edd.): Classics renewed. Reception and Innovation in the Latin Poetry of Late Antiquity, Heidelberg 2016, 241-264.

Schnapp, J.: Reading Lessons: Augustine, Proba and the Christian *Détournement* of Antiquity, Stanford Literature Review 9,2 (1992), 99-123.

Schottenius Cullhed, S.: Patterning Past and Future: Virgil in Proba’s Biblical Cento, in: McGill, S. / Pucci, J. (Edd.): Classics renewed. Reception and Innovation in the Latin Poetry of Late Antiquity, Heidelberg 2016, 97-110.

Schwerdtner, K.: Plinius und seine Klassiker, Berlin/Boston 2015.